

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember 11.

Csütörtök.

XXI évfolyam. 72 szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdája küldendők.

Hirdetmények díja:

4 hasábos petisorsért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetéseknek a nyiltterek díja előre fizetendő.

Kiegyezési kilátások.

(M—d.) A kiegyezési tárgyalásokat ezen a héten Budapesten folytatják a magyar és osztrák kormány elnökei, illetékes miniszterei és szakelőadók.

Bécsben azt hiszik, hogy a két kormány megegyezése sikerülni fog. Fölvetik azonban a kérdést, hogy október 8-án összeülő magyar parlament tárgyalhatja-e a kiegyezést és az év utolsó napjáig törvényre emelheti-e?

A másik kérdés, hogy az osztrák parlamentben lehetséges-e megszavaztatni a kiegyezést, mely ellen a csehek és nagymeterek fenyegetőznek? A csehek azért, mert a megszavazásért engedményeket akarnak kiesikarni az osztrák kormánytól a cseh nemzetiség javára. A nagymeterek pedig azért, mert Ausztria szétválasztása a legfőbb előttük.

Ha az egyiknek kedvez az osztrák kormány, a másik lesz ellensége.

A még felforgató nézeteltérések a „beavatottak” állítása szerint igen lényegesek, a mi természetes is, mert a könnyebb kérdésekre nézve a miniszterelnökök közt már megtörtént a megegyezés és a dolgok természete szerint a legnehezebb kérdések azok, amelyek legutoljára maradnak. Ebből mi, a kik azt az álláspontot valljuk, hogy Széll miniszterelnök a legerősebb ellentállást fejt ki az osztrák követelések ellen, azt következtetjük, hogy a kiegyezés sorsa ma is bizonytalan és nem lehetetlen, hogy egyáltalán nem jön létre megegyezés. Viszont azok, a kik inkább osztrák szempontból nézik a dolgok folyását, tehát első sorban az irányadó bécsi lapok arra a következtetésre jutnak, hogy a kiegyezési tárgyalások végükhöz közelednek, a mi csak úgy képzelhető, hogy egyik vagy másik miniszterelnök, vagy mind a kettő enged a maga álláspontjából.

Mindkét miniszterelnök abban a meggyőződésben van, hogy az idő már erősen sürget. Osztrák hírek szerint Körber legközelebb már érintkezésbe fog lépni az osztrák pártok vezéreivel, valamint az osztrák ipar irányadó képviselőivel, hogy tájékozza és biztosítsa magát.

Széll Kálmánnak erre szüksége nincs.

Jól ismeri a közhangulat igaz magyar-ságát, mely bizik is ő benne!

A biztos megegyezés reményében, tekintettel az osztrák parlament zűlött viszonyaira és abban a meggyőződésben, hogy a mi kormányunk jogos követelményeiből, egy jöttát sem enged újabb nehézség merül föl az osztrák és a magyar alkotmány különbsége miatt.

Az osztrák alkotmány 14-ik pontja értelmében a császárnak joga van az osztrák parlament ellenzése mellett is életbeléptetni törvényeket, ha új költségeket nem rónak Ausztriára. A Magyarországgal való kiegyezés azonban érinti az osztrák pénzügyeket, azonkívül a magyar 1867-iki törvények kikötik, hogy Magyarország és Ausztria a közös ügyekben alkotmányos módon intézkedik, határoz és a köztük törvényben megállapított ügyekben császári rendeletekkel nem lehet dönteni, mert Magyarország az osztrák alkotmányos élet fennállásához kötötte a közös ügyeket az 1867-iki kiegyezéskor.

Ha tehát meg is lesz a kiegyezés, akkor is kérdés, hogy odaát mikor és hogyan válik törvénynyé?

Ezek a — — kilátások!

Egyházi és iskolai állapotok a székelyföldön a róm. kath. egyházat illetőleg.

Irta: Pál István.)

Püspököm megbízott és az E. M. K. E. felkért, hogy a székely kongresszuson a kath. egyház szükségleteiről tartsak előadást.

Feladatunkhoz kezdve számolok a körülményekkel és előadásomat a lehető legrövidebbre szabom. A miről én szólok, a bent van mindnyájunk lelkében és beszélhetnénk arról vég nélkül; csak hogy az időből nem telik többre, minthogy csupán csak ugyazólva egyes jelszavak fölemlítésével adjunk annak kifejezést, azokba tömörítsük lelkünk tartalmát.

A miket én itt előadok, azok jelentőségüket a vallás jelentőségéből veszik. A vallás az embernek Istenhez való viszonya. Semmi sincs az emberre olyan befolyással, mint a vallás. Az emberiség élete szől erről és a napi tapasztalat.

Hogy mit mivelt a vallás az emberiség életében a történelem folyamán? arra itt nincs miért hivatkozni. A napi tapasztalatra azonban legalább annyiban hivatkozom, hogy a vallásos ember tisztességes, becsületes ember, a ki másokat szeret, a törvényes rendet megtartja, kötelességét teszi, dolgozik és keresményét nem pazarolja el, hanem azt jólélekkel, jámbor érzéssel, Isten iránti hálálkodással üdvös célra fordítja. A vagyonban nem bizza el magát, a nélkülözésben nem esik kétségbe, igyekszik az életet megbírni, azt elviselni.

Azt véli valaki, hogy ezek kicsiny dolgok? Dehogy kicsinyek! hiszen ezeken nyugszik az egyén lelkének összhangja, a társadalmi rend, annak egyensúlya. Vallás nélkül zűrzavar állana be úgy az egyén mint az emberiség életében. A történelem is beszél erről és a napi tapasztalat is.

Mindezt csak bevezetésképpen említem fel azért, hogy hivatkozhassam a vallás fontosságára.

A vallás azonban az egyház intézményében tartatik fenn és ápolatik az emberek között, abban nyer alakot, azáltal jut érvényre, a vallás szerve az egyház, a való életben a kettő egymást teljesen

földi, egyiket nem lehet elválasztani a másiktól; a kettő egy. A vallásért tenni annyi, mint az egyházért tenni; az egyházért tenni annyi, mint a vallásért tenni.

Ezeket mindenki tudja, ezeket itt tovább nem fejtegetem, ezekkel most tovább nem foglalkozom.

* * *

Őseink vallásosok lévén, igyekeztek tőlük telhető áldozatokkal oly intézményeket létesíteni, hogy azok által a vallásosság fentartassék és ápolassék az utódokban is. Templomokat, iskolákat építettek, azokat felszerelték és gondoskodtak az egyházi személyzetnek illő ellátásáról. Mindezt önmaguk tették saját erejükből, a m nnyire tehetők, minden külső segítség nélkül.

Valami nagy vagyronról, gazdaságról őseinknél sem beszélhetünk és azért ugynevelt monumentalis építkezésekre nem tellett, ilyenek a székelyföldön nem is voltak. De azért a templomok mindig diszes házaik voltak Istennek, az egyházi és iskolai épületek mindig jelentékeny alkotásai voltak a közösségnek, a papok és tanítók mindig tisztességesen voltak ellátva úgy, hogy a papi és tanítói állás mindig keresett állás volt, a hová előszeretettel mentek a székely családok gyermekei és tisztesség származott abból hosszú időre az illető családokra.

Ma az állapotok megváltoztak, nagyban megváltoztak. Ma nem csak hogy újabb jelentékenyebb alkotásokat nem tud létesíteni a székely, de még a meglevőket sem tudja fentartani. Hogy mi ennek az oka? azt ezen alkalommal mások fogják fejtegetni. Én csak a szomorú valón állok és a tényleges állapotokról szólok. Ma az egyházi és iskolai szolgáltatások a sok mindenféle adó mellett elviselhetetlen teher gyanánt nehezdednek a szegény székelyre.

Hogy az egyházi és iskolai kiadások terhes voltát megértheassuk, ismernünk kell ezen kiadások nagyságát és tudnunk kell, hogy minő vagyoni állapotok mellett viseli azokat a székely. Előadásomból ki fog tűnni.

I.

Mondám, hogy az én előadásomnak kiindulási pontja a vallás, hogy a vallás a legnagyobb jótétemény az emberre és hogy a vallást az egyház ápolja az emberek között. Tehát módot kell adni az egyháznak, hogy feladatát végezhesse; hogy tanítóit, papi és kormányzói hivatalát a templomban és iskolában gyakorolhassa, hogy az igazságot taníthassa, az isteni kegyelem eszközeit az emberekre alkalmazhassa és őket életezéljük előléására segíthesse. Mindezt pedig teszi az egyház az ő szolgálai — a papok által.

Hogy az egyháznak illetőleg papságnak működése eredményes legyen, ehhez szükséges a jóakarat iránta minden irányból és nem ellenkezés vele szemben. Szükséges, hogy legyenek megfelelő templomok és iskolák kellően felszerelve és hogy az egyházi személyzet illő ellátásban részesüljön.

Hogy a papság részesül-e minden irányból a kellő támogatásban? és hogy minő hatása van a papság működésének? erre csak egy-két szóval felelek.

Mi a papság feladata? Az, hogy az embereket vallásosságra tanítsa és abban meg is tartassa. Kimondhatjuk, hogy népünk — a székely — általában val-

*) Felolvasta a f. évi aug. 28—30. Tusnádon tartott székely kongresszuson, mint előadó.

lások, az volt a múltban és az ma is. De mégis lehetne vallásosabb, mint ma. Ismerve a vallásnak az emberek erkölcsi életére való befolyását, megvagyok győződve, hogy a kellő vallás-erkölcsi élet mellett nem jutott volna a tőnk szélre, a hol most áll. A vallásos ember megbecsüli lelki testi erejét, tud azal gazdálkodni, nem pazarolja egyiket sem. Hogy pedig ma mind a kettőben sok a fogyatékosság, az nagyon is szomorú valóság. Utalok ebben a tekintetben a gyergyói papság emlékiratára a kongresszushoz, a melyben közvetlen tapasztalatból panasolja fel a nép erkölcsi hanyatlását. Azért legelső sorban erkölcsi kell felelni a népet, mert különben a megmentésre irányuló minden törekvés haszontalan munka lesz. Idevonatkozólag közre kell hatni és kezét kell fogni egymással minden ténylezőnek, a kinek bármi tekintetben is köze van a néphez. Itten széthúzásnak, ellenkezésnek helye nincs. Itt mindenkinek kötelessége van és ezt a kötelességet teljesíteni kell úgy az egyeseknek mint a testületeknek — tehát hatóságoknak.

Egyházi előadó lévén, tekintetem legelső sorban a papság felé fordul és felteszem a kérdést, hogy teljesítette-e a papság ebben a tekintetben a kötelességét?

Távol legyen én tőlem és mindenkitől, hogy a szeretetnek ezen munkájába, a melyben saját vértünk megmentésére mindnyájan a legszebb egyetértéssel kezét fogunk, oda nem illő hangot vigyek be, a mely bárkit is gyanúsítani — megvádolni akarja; de szomorú jelenséggel állván szemben, a melynek okait minden irányban kutatjuk, nem lehet elkerülni ennek a kérdésnek a feltevését. Es felelhetek a kérdésre legjobb meggyőződésem szerint nyíltan és őszintén, hogy igen is a papság — a mi papságunk teljesítette kötelességét mindenkor, a mint az másképpen nem is lehet. Megengedem, hogy itt-ott egyesekkel szemben egyik vagy másik tekintetben maradhatott fenn kívánni való, mert hiszen az igények a pappal szemben sokfélék és a munkaerő nem mindenkinben egyenlő. De itt nem egyesekről van szó, hanem a papságról mint testületről, a melyet vád jogosan nem érhet.

Azonban nekem úgy tetszik, lehet, hogy csak látszat, hogy esalódás, — de nekem úgy jó, mintha a papságnak nem volna mindenütt elegendő hatása a népre s azért nincs is meg működésének a kellő eredménye.

Nem akarok itt annak felsorolásába bocsátkozni, hogy a papság működése mire vonatkozhatik, minő téren mozoghat, mert hiszen mindenki tudja, hogy a pap az egyház szolgálja s működése ebből

foly. Azonban a jó pap atyja mindenkiben a népnek és azért működési körét oly szorosan körülírni — meghatározni nem lehet. Az vonatkozik mindenre, a mi a nép vallás-erkölcsi életéhez tartozik és abból foly.

Bocsánatot kérek, de nekem erős meggyőződésem, hogy ha a papságnak megfelelő hatása lett volna a népre, az nem jutott volna semerkölcsileg, sem vagyoniilag oda, a hol ma van. Ha tehát nem látszat, hanem valóság az, hogy a papságnak nincsen kellő hatása a népre, akkor azt is lehet kérdezni, hogy ennek mi az oka? Lehet ennek többféle oka, a melyek között fel lehet hozni, hogy a kor, a melyet átélünk, sőt a melyikben jelenleg is élünk, általában nem kedvez a papi befolyásnak, hogy pld. választások alkalmával itt-ott ellentétek keletkeznek, a melyek azután is éreztetik hatásukat; hogy a kepe miatt is sok kellemetlenség van a pap és a nép között és így tovább. De igen nagy baj a papság elszigeteltsége — magára hagyatottsága is.

A gyergyói papság említett emlékiratában panaszkodik, hogy kellő támogatásban nem részesül, sőt többször ellenséges támadásokat kell elszenvednie. Sajnos azonban, hogy ez nem csupán csak Gyergyóban van így, hanem másutt is sok helyt. Gyakran van rá eset, hogy a papság és világi előjáróság egymással elben áll, közöttük harc foly és ebben a harcban a papság akárhányszor vereséget szenved, a mi tekintélyét a nép előtt rontja, működésének hatását bénítja.

No hát Uram! ha ez így van, nincs jól, ez így nem maradhat. A papságnak és előjáróságnak nem harcban kell egymással állni, hanem a legbékésebb egyetértéssel kell a nép javára közreműködni és attól minden áramlatot, befolyást gondosan távoltartani, a mely szellemileg erkölcsileg megrontja, megromthatja. A népet a vallás által kell felelni, megjavítani, helyes irányba terelni és tartani. Csak így lehet látatja, eredménye a gazdasági helyzetnek javítására irányult minden törekvésnek. Ebben minden hivatott tényezőnek közre kell munkálnia s a vallásnak is ki kell adni, ki kell vennie az ő szerepét.

Eziránt bátor leszek előadásom végeztével határozati javaslatot terjeszteni be.

II.

Fentebb említettem, hogy a székelyföldön az egyházi és iskolai szükségleteket mindenütt a nép fedezi és mondtam, hogy arra nézve, hogy az egyház az ő feladatát végezhesse, szükséges, hogy le-

gyenek megfelelő templomok és iskolák kellően felszerelve s hogy az egyházi személyzet illő ellátásban részesüljön.

Kérdés, hogy van-e a székelyföldön mindenütt ott, a hol kell, templom? iskola? pap és tanító? papi és tanítói lakás? megfelelők-e ezek? kellően felvannak-e szerelve? Van-e illő fizetése a papnak és tanítónak?

Ezen egyházi és iskola szükségletek számbavételénél a más helyt való állapotokat is tekintetbe veszem és ezekkel összehasonlítva úgy találom, hogy a székelyföldön általában meglehetősen (mert nincs mindenütt, a hol kellene, és nem olyanok, mint a minők kellenének, de azért tagadhatlan, hogy a székelyföldön kedvezőbbek az állapotok, mint sok más helyen,) vannak templomok, iskolák, papi és tanítói lakások; jórészt minden községnek meg van a maga olyan, a mily n népi iskolája, vannak polgári iskolák szakiskolákkal, vannak tanítóképzők és középiskolák: reál és gymnasiumok, ez utóbbiak minden megyében.

Az iskola-ügy különböző ágazatában külön előadásnak lévén tárgya, arról, mint ilyenről nem szólok. Azonban nem hallgatható el, hogy sok községben az egyházi és iskolai épületek oly roskatag állapotban vannak, hogy azok így nem maradhatnak, mert máholnap összeomlanak; pedig nemesak újak építésére nincs módja a népnek, de még azok kijavítására sem telik. Ma nemesak, hogy új alkalmatosságokat nem tud létesíteni a székely, de még az ősként létesítetteket sem tudja a saját erejéből fenntartani; idevonatkozólag tehát külső segélyre szorul.

A lelkesízi jövedelmet az 1898. évi XIV. t.-oz 1600 koronára egészítette ki. A törvény ugyan a nemkatholikus lelkeszerekre vonatkozik, de a miniszter a törvény 1. §-a alapján a kath. lelkeszereknek az 1896-ik évi összeírás alkalmával megállapított jövedelmét is congruájuk folyamatban levő rendezéséig 1600 koronára kiegészíti. Nem sok az igaz, akár az előtanulmányokat, akár az állást nézzük és összehasonlítjuk más állásuk végzett tanulmányai-val. De még ez is nagy haladás a legközelebbi multhoz képest. Azonban mi lesz akkor, hogy ha ezen segély nem fog adni? Mert a múlt évben ezen a ezimen 26000 korona osztott ki a székelyföldi lelkeszkedő papság között, a melyet államsegély nélkül adni nem lehetne, mert nincs honnan adni.

A tanítói fizetés minimumát az 1893. évi XXVI. t.-ez 600 korona és 100 korona 5 éves kárpótlékban állapította meg. Ez sem sok, de

T Á R C Z A.

A sétatéri igazgató ur.

— Rajz. —

Szinte fölösleges is bemutatni.

Hogy ki ő és merre van hazája: jól tudja mindaz, a ki két helyen, a takarékpénztárban vagy a mi, új, bár kicsiny, de városunk közönségének s különösen a szép nemnek kedvencz találkozhelyévé vált sétatérünkön csak egyszer is megfordult.

Mivel azonban — bocsánat a kifejezésért — gyengébbek mindenütt szoktak lenni, azilyenek kedvéért mégis veszem a kedves fáradságot s megpróbálom egy halvány rajzban bemutatni az ő mozgó fényképét.

Hol is kezdjem csak?

Igen az arcán.

Az arca halvány.

Azaz, hogy csak volt halvány a sétatér előtti időben. (A mint van az emberi mivelődés történetében kőkorszak, vaskorszak, rézkorszak előtti és utáni idő, úgy lehet Kézdivásárhelyen is: sétatér előtti idő.) Mióta ugyanis sikerült neki a sétatér a közönség részére felfedezni, jobban mondva elfogadhatóvá tennie: azóta a halványság helyét bizonyos, bár még mindig halvány piros foglalta el se nem szőke, se nem barna, hanem igaz magyar fajta színű arculatján.

És e pirt, megmondjam-e, mi csalta ki az ő nem épen görbölőü orczáira? A boldogság. No, nem a házasság örömeiből fakadt boldogság, mert

ebből neki csak a tövisiek jutottak ki. Hanem az a miatti boldogság, hogy sikerült neki a sétatér, mint előbb is írák, a közönséggel felfedeztetnie.

Szeméi barnák, tekintete: a sétatéren mindig fürkésző, kutató s bizonyos nemes hég sugárzik belőlük, ha a sétatéren hölgyek is vannak. És ebben része bőven van.

Termete karsu, a nők előtt: hajlékony, mint a nádszál; férfiak előtt: merev, hajlíthatatlan. Mindig áll, akár az irodában végzi pénztárosi teendőit, akár a sétatéren van. Az ülést a mamák foglalkozásának tartja.

Ha mégis mozognia kell, járása hullámozó, a sétatéren: önérzetes, de büszkeség nélkül.

Arca: ha irodában van, komoly és komor, de mindjárt kiderül, ha egy-egy szép asszony nyújtja be takarékpénztári könyvecskéjét betéttel avagy váltótát elfogadás végett. És bizonyos, hogyha ő tőle függne egészen: egyetlen szép asszony váltója sem maradna leszámítatlan. Mert egyben rendkívül előzőkeny ifjú ember, azaz hogy: férfiú, mivel már hat év óta özvegy. Ez azonban neki nem hátránya, de határozott előnye. Mert bár kisse már megravasodott, a lányos mamák szemében még, ha nem is eszményi szép, de mindenesetre nagyon jó parthie.

És én azt mondom, hogy ha valamikor elhatározná magát, hogy az özvegyiség rá nézve nem épen unalmas állapotát felelőre Hymen rózsalánczával: egy gyönyödlőlkü mivelő nő benne hasonló, humanus jó férjet találna meg.

Gondolkodása: humanus, nemes. A közügyekben tevékeny részt kér magának. Jótékony intézeteinknél mindenütt ott található. Kaszinóknál évek óta egyik legbuzgóbb tisztviselőnk.

Ujabbán a sétatér érdekében buzgólkodik lankadatlan lelkesültséggel. Első a sétatéren megjelenésben s utolsó a távozásban, mikor rendesen a gardedame nélküli hölgyek kísérelőjévé szegődik. Éber figyelemmel kíséri az ott megjelenő közönséget s minél többen vannak ott: annál nagyobb szolgálatkészséggel áll rendelkezésére különösen a hölgyeknek, ha kényelmük biztosításáról avagy szórakoztatásukról van szó.

Itt van egész elemében. Most egyik, majd a másik hölgyesoportnál van, hol kurizál, hol a sétatér áldásairól, a portmentes, üde levegő jótékony hatásairól, s Lajka jó zenéjéről tart előadásokat, azóval örökösen beszél, tesz, buzdit, lelkesít a sétatér érdekében. Ő gondoskodik a sétatér tisztán tartásáról, ő a kényelmes padokról, a kellő világításról este, a zenéről helenként kétszer (vasárnap délelőtt 11—12-ig, szerdán délután 6—7-ig). Ő a sétatéren a rend és csend őre s szelíd, de erőlyes bánásmódjával a racionzátlankodni akarókat már több ízben lefűlelte. Ha nem volna rá szükségünk a sétatéren: ajánlani lehetne kinevezés végett városunk főkapitányi állására, midőn ez megüresedik.

A mi közönségünk, mint mindenhez, úgy a sétatérhez is nehezen melegedett oda. Ő azonban nem csüggedett. Lelkes kitartással igyekezett megnyerni első sorban azokat, kik nélkül jó ügy daldra alig juthat: a hölgyeket, s ma, mivel egy kis áldozathozatallal hetenként kétszer pompás zenét is lehet ott élvezni: elmondhatjuk, hogy társadalmunknak egyetlen, bár kicsiny, de kedves találkozó helyévé nőtte ki már magát a sétatér.

Meg volt már évek óta — a minden jóért, nemesért lelkesülni, áldozni kész takarékpénztár jó-

ennyiben van megállapítva, s a hol ez sem telik, ott az iskolai hatóság államsegélyt vehet a törvényben megállapított feltételek alatt igénybe. Nem tudom, hogy ilyen államsegélyt vettek-e valahol igénybe? annyit látok a püspöki hivatal által összeállított kimutatásból, hogy a tanítók fizetésének átlaga a 800 koronát, a tanítónőké a 600 koronát eléri. No, de ez csakugyan a minimum arra, hogy a tanító megélhessen, pedig még családja fentartásáról és gyermekei neveltetéséről is kell gondoskodnia. Tehát a tanítói fizetések okvetlenül javítandók.

Ime-lek is eléggé mutatják, hogy a székelyföldön az egyházi és iskolai szükségletek oly nagyok, hogy azoknak kielégítésére a nép a maga erejéből képtelen; nem csak hogy új alkotásokat nem tud létesíteni, de még a meglévőket sem tudja fentartani. Ott, a hol egy községben csak egy vallás van, ott még megy valahogy, de a hol egy községben több vallás van, a hol többféle templomról, többféle papról, iskoláról és tanítóról kell gondoskodni, ott valóban nyomorúság, csak tengődés az élet szegényes templommal és iskolával, nyomorúságban, küzködő — vergődő pappal és tanítóval.

Igaz ugyan, hogy az igazság az, hogy a hivek maguk gondoskodjanak az egyházi és iskolai szükségleteiről, hogy azon nagy jótéteményt, a melyben az egyház és iskola részéről részesülnek, áldozataikkal viszonozzák. Mivel azonban itt államiérdekről is van szó, igazságos, hogy itt az állam is segítségül jöjjön. Azért a községeknek jelenlegi egyházi és iskolai terheit (a keperől külön szöveg) meghagynám, hogy az ősök szellemében áldozzanak nekik is egyházukért, vallásukért, de a továbbiak iránt az állam részéről segélyekre kellene menni, hogy képesek legyenek rendezett egyházi és iskolai állapotokat tartani fent. Hogy ezen segély pénzben kifejezve mennyi legyen, arról most beszélni nem lehet, mert idevonatkozólag a szükségleteket szabályszerű eljárás útján kell számba venni. Hogy a segély a községeknek adassék-e patronatusi kötelezettségeik teljesíthetése végett? vagy az egyháznak saját szükségleti fedezhetése? az egyszerű eljárási módozatnak tekinthető, csak az szükséges, hogy ezen segély fejében az állam ne bántsa az autonómiát, elégedjék meg a legfőbb felügyeleti jogából származó ellenőrködéssel, mert a székely egyházközségekről nem lehet föltételezni, hogy államellenes üzemeket szolgáljanak, mikor szolgálatuképpen a magyar állam erősödésére — fejlődésére irányul.

Ez iránt is bátor lesznek előadásom végeztével határozati javaslatot tenni.

* * *

indulatából a sétatér, de a nyárig mindig puszta, üres volt a közönségtől.

Ugy kellett a közönség számára, mintegy csalogatva felfedezni a sétatert, s most már annyira megszoktuk, hogy megvárni tőle — fájdalmas volt a szív mindenki csak annak állandóvá tételéről, szépítéséről óhajt hallani.

Hogy ez így van, hogy ez így lesz, az a takarékpénztár derék igazgatósága mellett — különösen az ő (nevezésként meg becsületes uri néven is: Nagy I. László) érdeme. S mivel a sétatér mindenümmé ügyeinek ő a fáradszaktalan intézője, lelkes igazgatója, szívesen hozzuk nyilvánosságra az ő méltó kitüntetéséről a következő kinevezési okiratot:

„Kedves Nagy I!

Városunk gyarló lábán álló közegészségügyi viszonyainak javítása, nevezetesen a sétatérnek a közönség részére ön által történt felfedeztetése, állandó gondozása és jó karban tartása körül szerzett érdemei elismerésül önt ezennel kinevezjük a rendszeresített, természetbeli illetményekkel, sétatérünk igazgatójává.

Kelt Kézdivásárhelyen, 1902. szeptember havában Kisasszony napján.

Dr. Közvélemény.
Dr. Vénus.

Remélem, hogy társadalmunk minden rétegében általános örömet fog kelteni a kitüntetés, melyhez ezennel őszinte szívvel gratulál:

Justus.

NAPI HIREK.

— **Gyásznap.** Erzsébet Királynénak, Magyarország hőn szeretett Nagyasszonyának gyászszünetének évfordulóját alkalmából f. hó 10-én szerdán, d. e. 10 órakor megható ünnepély volt Kézdivásárhelyen a hazafias minoriták templomában. A gyásznapon a hatóságok, testületek nagy számban vettek részt.

— **A Wesselényi Miklós szobrának folyó hó 18-án Zilahon leendő leleplezési ünnepélyére Kézdivásárhely város közönsége is meghívott.** Mivel a boldogult nagy férfihoz Kézdivásárhely városát a 30-as évekből kedves hazafias emlékek fűzik, városunkat — mint értesülünk — Dr. Török Andor polgármester, Elekcs Béla kir. táblai bíró és Nagy Károly árvaházi igazgató, a képviselőtestület érdemes tagjai fogják képviselni az ünnepélyen, s koszorút is helyeznek a nagy férfi szobrára.

— **Papi beköszöntő.** Takács Vitus, a Kézdivásárhely-kantai róm. kath. hitközség új plebánosa folyó hó 8-án tartotta beköszöntő-beszédét. Ez alkalomból a hivek a templomot zsufoltságig megtölték s feszült várakozással hallgatták meg új lelkipásztoruk első szent beszédét, mely rövidsége mellett is dus tartalmával, élénk szívhez szóló, rokonszenves előadásával megtalálta az utat a hivek szívéhez-lelkéhez. A szent beszéd után fényes ünnepi mise következett, melyet Gáspár István erdélyi egyházmegyei pap, főgymnasiumunk kitűnő tanára celebrált, Koch Sándor főgymn. tanár és Rada Elek segédlelkész, minorita áldozópapok segédkezésével. Mise közben nagyban emelte annak fényét Schneider Traugottnak, főgymnasiumunk másik kitűnő ifju tanárának művészi hegedűszólója; Schumannnak egyik gyönyörű Ave Mária-ját adta elő, Rácz János kántor hozzáillő szép orgonakísérete mellett, elragadva vele az áhítatos hallgatóságot. A hivek egyhangú nézetét tolmácsoljuk, midőn óhajtuk, hogy minél többször legyen alkalmuk gyönyörködni a tanár ur szép, valóban művészi játékában.

— **Tanulmányi kirándulás.** A polgári iskolai tanárokat képző budapesti „Paedagogium” tanárai közül Dr. Kovács János, Dr. Vangel Jenő, Dr. Koch Ferenc és Dr. Fülöp Ferenc s velük 12 növendék erdélyi Kézdivásárhelyre érkeztek. A Paedagogiai Társaság elnöksége és tagjai fogadták s szállástoltak el s látták szívesen vacsorával a kirándulókat, kik másnap városunk megtekintése után Bálványos fürdőre utaztak.

— **Halálozás.** Dr. Molnár József csikmegyei nyugalmazott tiszti főorvos, életének 82-ik évében folyó hó 5-én, Csikszereván, végegyengülés következtében jobbláttra szenderült. Dr. Molnár József a csikszerevai kerület országgyűlési képviselője és Molnár Lajos kir. pénzügyigazgató Székelyudvarhelyen, az elhunytban édes atyjukat gyászolják. Nyugodjék csendesen.

— **Tűzvészek Kézdivásárhelyen.** Ugy látzik, hogy városunkban a tüzesetek napirenden vannak. Alig 3—4 hét alatt már 5 tüzeset volt s a tettesek kézrekerítése még egy esetben sem sikerült. Folyó hó 7-én vasárnap este s folyó hó 9-én d. u. újabb tüzesetek fordultak elő. Vasárnap este 7 órában a torjai határon János Lajos és Kovács Józsefné tulajdonát képezett több asztal gabona és alom lett a lángok martalékává. Oltásról szó sem lehetett. A kár jelentékeny. 9-én délután 3—4 óra között Csizsár Pál kereskedőnél egy raktárszin gyült meg és égett el s hogy tovább nem terjedt a tűz a nagy sűrűségben álló lakóházak között, azt a tűzoltók s a szomszédság gyors oltási munkájának u lajdonithatni. A gyakori tüzesetek alkalmából felhívjuk az előjáróság figyelmét a város belterületén levő csűrök kitélepitésére vonatkozólag kiadott rendeletek szigorú végrehajtására, annál is inkább, mivel azok nagy részében fel van halmozva a gabona és takarmány.

— **Érdekes kis kiállításban van alkalmunk gyönyörködni városunk közönségének mult vasárnap óta.** Tóthfalusi Károly, a kiváló képzettséggel bíró, külföldön sokat tanult ifju műasztalosnak (Czibalmos F. utódnak) Kézdivásárhelyen, az oroszfalvi uton levő ipartelepén egy ebédlő, egy háló és egy szalon berendezés látható még f. hó

12-én (pénteken) estig. Az ebédlő berendezésben az asztal és székek modern stílusban, a kredencz magyar stílusban, diófából, — a hálószoba berendezés barokk stílusban, tölgyfából, míg a szalonberendezéshez tartozó székek XV. Lajos korabeli rococo stílusban, egy angol szekrényvel együtt diófából vannak rendkívül csinnal, fejlett műizléssel oly remekül megalkotva, hogy a magyar műiparnak valóban díszére, Tóthfalusi Károly szép tehetségének, méltó dícséretére szolgálnak. Rendkívül sikerült mű különösen a pompás magyar stílusban készült kredencz, melynek kiváló főkésségűl szolgálnak azok a ragyogó értékű művészi faragások, melyek Koós Lászlónak, iparos tanoncziskolánk derék rajztanítójának művészi vésője alól kerültek ki, a melyek rendkívül becsessé teszik a minden tekintetben igen sikerült butoradarabot, mely Kiss Lajos telekkönyvvezető megrendelésére készült s újabban Dr. Vargha Béla ügyvéd és Bálint Benedek polg. isk. tanár is megrendelték. A többi butoradarabok Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, iparkamarai elnök és Dr. Molnár Károly főszolgabíró részére készültek Marosvásárhelyre s csak csodálkozásunkat ell kifejeznünk, midőn halljuk, hogy városunkban többen is vannak, kik a nagyfokú előhaladás mellett is mellőzik a székely butor-ipart s idegen bécsi iparosnál eszközöztetnek közelebből is megrendeléseket.

— **Halálozás.** Szabó Mózes, szeszgyáros, Kézdivásárhely város egyik derék polgára, városi képviselőtestületi tag, a humán intézetek áldozatkész támogatója, f. hó 10-én elhunyt. Haláláról a következő gyászjelentést adta ki családja: Alólirottak mély fájdalommal tudatják, hogy agondos édes apa, szerető nagypapa, após, jó sógor és rokon: Szabó Mózes szeszgyáros, 1848—49-es honvéd életének 80-ik, özvegyiségének 3-ik évében f. hó 10-én reggel 6 órakor szívszélhűdés következtében meghalt. Hosszu tisztes élet után hirtelen borult rá a halál éjszakájának sötét árnyéka. Mintha azokhoz az előre elköltözött hős bajtársukhoz ohajtozott volna, kik a honvédő harcok után rég pihenni tértek. Együtt álmodik velük egy boldogabb jövőre ragyogásáról. Porrésezt f. hó 12-én d. u. 3 órakor fogjuk az ev. ref. templomban tartandó istentisztelet után visszaadni az anyaföldnek! Legyen áldott emlékezte!

A katonai büntető eljárás reformja. A katonai büntető eljárás reformjáról politikai és jogász körökben azt beszéljük, hogy az egyáltalán nem lesz kielégítő. Tévedés azt hinni, hogy az anyagi rész reformjáról szó lesz. Csupán az alaki részt, a bírósági eljárást kívánják és akarják reformálni s a reformból a nyilvánosság s a védelem elve csak hiányosan és csorbultan fog kikérülni; arról pedig mostanáig szó nincs, hogy a katonai büntetőtörvényből a magyar alkotmányt mélyen, egészen a közjogi képtelenségig sértő rendelkezéseket kitöröljék.

Közönség köréből. *)

Nyílt kérdés a Vigadó építési bizottságához.

Kézdivásárhely, szept. 10.

Két-három nap óta szájról-szájra jár, s munkások is szétiben beszéljük, hogy a Vigadó építésénél komoly bajok merültek fel, melyek esetleg örösi szerencsétlenségnek és károsodásnak lehetnek okozói. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a Vigadó oldalfalazata 16—20 centiméterre kifelé dült, s oly gyarló matériából van összeütvé, hogy a reánehéződ nagy súlylaval megbirkózni aligha lesz képes s mindig félni lehet az összedőléstől.

E szóbeszédnek nem akarunk hitelt adni, de közérdekből mégis meg kellett írunk s nyilvánosan fölkerünk az építési bizottságot nyilatkozássra a tekintetben, hogy mi igaz a köz — szájon forgó beszédekben? Ha igaz: tett-e valami komoly lépést az építési bizottság a veszély elhárítására és annak a közönségnek megnyugtatóására, melynek adományából épül a Vigadó?

Többen.

*) E rovatban megjelent közérdekű dolgokért a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

Hirdetések.

2336—1902. tksz.

Hirdetmény.

A kovásznai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság ezennel köz-
hírré teszi, hogy tagosítás folytán a
Háromszék megyében fekvő Imecs-
falva község telekkönyvei az 1869.
évi 2579. sz. szabályrendelettel kö-
pest átalakítottak és ezzel egyidej-
leg mindazon ingatlanokra nézve, a
melyekre az 1836. évi XXIX., az
1889. évi XXXVIII., és az 1891. XVI.
t. c. cikk a tényleges birtokos tu-
lajdonjogának bejegyzését rendelik,
az 1902. évi XXIX. törvényekkel
szabályozott eljárás a telekköny-
zőkönyvi bejegyzések helyesbítésé-
vel kapcsolatosan fogantatottatik.

E célból a helyszíni eljárás a
nevezett községben 1902. évi decem-
ber 1-ső napjával fog kezdődni.

Ennélfogva felhívom:

1. az összes érdekelt, hogy a hite-
lesítési tárgyaláson személyesen vagy
meghatalmazott által jelenjenek meg
és az új telekkönyvi tervezet ellen
netaláni észrevételeiket annál bizo-
nyosabban adják elő, mert a régi
telekkönyv végleges átalakítása után
a téves átvezetésből eredhető kifogá-
sokat jóhiszemű harmadik szemé-
lyek irányában többé nem érvényo-
síthatik;

2. mindazok, a kik a telekkönyv-
könyvekben előforduló bejegyzésekre
nézve okadatolt elterjesztést kíván-
nak tenni, hogy a telekkönyvi ható-
ság kiküldötte előtt a kitűzött határ-
napon kezdődő eljárás folyama alatt
jelenjenek meg és az elterjesztéseit
igazoló okiratokat mutassák fel;

3. mindazok, a kik valamely in-
gatlanshoz tulajdonjogot tartanak de
telekkönyvi bekebelezésre alkalmas
okirataik nincsenek, hogy az átírásra
az 1886. XXIX. t. c. 15—18. és az
1889. XXXVIII. t. c. 5., 6., 7. és 9.
§-ai értelmében szükséges adatokat
megszerezni iparkodjanak és azok-
kal igényeiket a kiküldött előtt igazo-
lják, avagy oda hassanak, hogy
az átruházó telekkönyvi tulajdonos
az átruházás létrejöttét a kiküldött
előtt szívesen ismerje el, és tulajdonjog
bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa,
mert különben jogait ezen az uton
nem érvényesíthetik; és

4. azok, kinek javára tényleg már
megszünt követelésre vonatkozó zálog-
jog vagy megszünt egyéb jog van
nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugy-
anint az ily bejegyzésekkel terhelt
ingatlanok tulajdonosai, hogy a be-
jegyzett jognak törlesztését kérelmez-
zék, illetve, hogy törlési engedély
nyilvánítsa végett a kiküldött előtt
jelenjenek meg, mert ellenesetben a
bélyegmentesség kedvezményétől el-
esnek.

Kovácsna, 1902. évi augusztus hó
hó 9-én.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi
hatóság.

Száva,
kir. aljárásbíró.

(167. 1—3.)

1690. elnsz. 1902.

Árlejtési hirdetmény.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék
hivatali helyiségeinek fűtésére az
1903-ik évben szükséges 218 köb-
méter, a kézdivásárhelyi kir. ügyész-
ség és fogház részére 113:4 köbméter,
a kézdivásárhelyi kir. járásbíró részére
57 köbméter, a kovásznai kir.
járásbíró részére 89:50 és az ottani
fogház részére 26:40 köbméter, a
sepsiszentgyörgyi kir. járásbíró részére
126:10 és az ottani fogház
részére 50:47 köbméter, továbbá a
nagyajtai kir. járásbíró részére
43 és az ottani fogház részére 26:92
köbméter tűzifa szállítása iránt ezen
kir. törvényszék elnöki irodájában a
folyó évi szeptember hó 25-ik
napján d. e. 9 órakor nyilvános
árlejtés tartatik.

Miről vállalkozók azon figyelme-
zetéssel értesítetnek, hogy:

a) a törvényszék, kézdivásárhelyi
kir. járásbíró és kir. ügyész-
ség hivatali helyiségei, valamint a kir.
ügyészség mellett levő fogház részére
szükséges tűzifa együttes szállítása
iránt külön,

b) a kovásznai, sepsiszentgyörgyi
és nagyajtai kir. járásbírók hi-
vatali és fogház helyiségei részére
szükséges mennyiség szállítása iránt
járásbíróként külön-külön is
tehető ajánlat.

Kötelesek vállalkozni azáldékozók
azon esetben, ha a fennebb a), b)
pontokban felsorolt összes helyiségek
részére szükséges tűzifa mennyiség
szállítására ohajtanak vállalkozni
267 korona bántpénzt, ellenben csak
az a) pont alatti helyiségekre vonat-
kozólag tett ajánlat esetében 140 K.,
a kovásznai kir. járásbíró és fog-
ház részére tett ajánlat esetében 41
K., a sepsiszentgyörgyi járásbíró és
fogházra vonatkozó ajánlatnál 62
K. a végül a nagyajtai járásbíró és
fogház részére tett ajánlat eseté-
ben 24 K. bántpénzt az árlejtés
megkezdése előtt készpénzben, vagy
ovadékképes értékpapirban letenni.

Kellő bántpénzzel ellátott és szá-
bálszerűen bélyegzett zárt írásbeli
ajánlatok, melyekben az ajánlati ár
betűkkel is kiírandó, s melyeknek
borítéka „Ajánlat tűzifa szállítása
iránt” fel rattal jelzendő, az árlejtés
megkezdése előtt szintén elfogad-
tatnak.

A részletes feltételek ezen kir. tör-
vényszék elnöki irodájában, valamint
az itteni kir. ügyészség, a helybeli,
kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagy-
ajtai kir. járásbíróknál megte-
kinthetők.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember
hó 6-án.

Solim Miklós,
kir. tiszti elnök.

(168. 1—1)

! Székely műbutor kiállítás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek
nagybecsű tudomására hozni, hogy **folyó hó
7-től** kezdve (Vasárnap) csak rövid idő tartamra

műbutor kiállítást

rendezek.

Célom, a nagyérdemű közönséggel valódi
műbutorokat magyar, moiern, Barock Stylek-
ben ismertetni, s egyszersmind munkáimmal be-
bizonyítani, hogy nemesak a hazai jobb gyárt-
mányokkal, de akármelyik külföldi elsőrendű
gyártmánnal is versenyezhetek.

Mivel pedig butoraim már e hó 12-én el kell
szállitassam a nagyérdemű közönség mielőbbi
tömeges látogatását kéri

kiváló tisztelettel:

Tóthfalusi Károly,
műasztalos.

Kiállítási hely:

CZIMBALMOS-féle műasztalos ipartelep.

Cayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek
továbbá járgány-éséplőgépek, lökő-éséplők, tisztító rosták, kontolyosok, kaszáló- és
aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill”
legjobb sorvetőgépek,
zecsakavágók, répvágók,
kukorica-morsszók,
daráló, őrlő-malmok,
egyetemleges aszál-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kiad-
nak ingyen és bérmentve
kérdeztetve.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és cséplőgép-gyára.

Hirdetések olcsó áron felvétet-
nek e lap kiadóhivatalában.